

Načrtovanje in izvedba šolskih proslav

School Celebration Planning and Organisation

Jakob Feguš

Osnovna šola Podlehnik,
Podlehnik 7A, 2286 Podlehnik

jakob.fegus@sola-podlehnik.si

Izvleček

Pri pripravi proslav in prireditev se glasbeniki srečujemo z izzivom, kako naj se s svojimi glasbenimi točkami vključimo v zastavljene tematike prireditev. Poučevanje na manjši šoli ima lahko pri tem svoje slabosti zaradi manjšega števila pevsko samostojnih učencev in terja pri sestavljanju programa tudi ustvarjanje glasbenih priredb, ki so primerne za razpoložljive pevce in glasbenike. Hkrati pa je to lahko izziv za glasbeno raziskovanje in možnost ustvarjalnega vključevanja otrok v pripravo takšnih priredb. Sam pri glasbenem ustvarjanju za prireditve uporabljam tudi posebne glasbene kombinacije, kot je na primer združevanje poezije in sodobne zabavne glasbe ali združevanje navideznih nasprotij ter posebnosti pri podajanju glasbenih pripovedi. Poleg sodelovanja na šolskih prireditvah in koncertih se glasbeni pedagogi v manjših krajih s sodelovanjem na občinskih prireditvah vključujemo tudi v kulturno življenje kraja. Te prireditve so lahko tudi prostor medgeneracijskega sodelovanja in prepletanja glasbenih zvrsti. Če je za tem sodelovanjem zgodba, temelječa na kraju in ljudeh, ki tam živijo, je to lahko posebno doživetje tako za izvajalce kot tudi za poslušalce. Pri pripravi takšnih prireditev je potrebnega veliko osebnega pristopa in dodatnega raziskovanja pri iskanju skupnega glasbenega jezika. Za uspešno prireditev pa je pomembno dejavno in ustvarjalno sodelovanje, ki je sodelujočim v izziv in s katerim ustvarijo nekaj z dodano vrednostjo.

Ključne besede: načrtovanje šolske proslave, sodelovanje šole na občinskih proslavah, medgeneracijsko glasbeno sodelovanje, glasbeno ustvarjanje na proslavah, glasbeno povezovanje kraja.

Abstract

When it comes to planning celebrations and events, musicians face the challenge of incorporating their musical acts into the event's suggested theme. Due to fewer vocally self-contained children in smaller schools, musical arrangements must accommodate the available singers and musicians. Such arrangements might provide an opportunity for musical exploration and artistic involvement of children. The author uses unique genre combinations, such as merging poetry with contemporary entertainment music or seeming contradictions and eccentricities in conveying musical storytelling in the process. Music educators in smaller towns participate in the cultural life of their community by engaging in community events in addition to school events and concerts. Such occasions can foster intergenerational

collaboration and the blending of musical genres. If the cooperation is based on the location and the people who reside there, it can be memorable for both the performers and the listeners. Preparing for such events, however, demands a powerful personal approach and further research to discover a common musical language. Success is achieved by active and creative participation and participants' challenge to create something of added value.

Keywords: school celebration planning, school participation in municipal celebrations, intergenerational musical collaboration, music composition in celebrations, blending of music and setting.

Učitelji glasbene umetnosti v okviru svojega dela sodelujemo na šolskih prireditvah in proslavah, prav tako pa tudi na prireditvah, ki se odvijajo v našem kraju in okolici. Med glasbene prireditve, ki jih organiziram na šoli, sodijo šolske proslave in prireditve, božični koncerti, dobrodelni koncerti, koncerti z glasbenimi gosti, snemanja, šolski muzikali in v času šolanja na daljavo tudi spletni pevski izzivi. Ob sodelovanju na teh prireditvah se srečujemo z izzivi, kako sestaviti in izvajati glasbeni program, ki je vezan na vsebino prireditve. Sam sem se glasbeno udeleževal na več glasbenih področjih in v različnih glasbenih zvrsteh. To raznolikost rad prenesem tudi v pripravo in oblikovanje glasbenega programa, ki ga želim s to glasbeno raznolikostjo obogatiti. Ker poučujem na manjši osnovni šoli, se pogosto znajdem pred izzivom, kako oblikovati glasbene točke glede na razpoložljive pevce in glasbenike, in zato velikokrat ustvarjam lastne priredbe skladb.

Sodelovanje med šolami na proslavi ob kulturnem prazniku

Eno izmed bolj zanimivih sodelovanj iz začetkov mojega poučevanja na šoli je bilo sodelovanje v projektu kulturnih proslav, ki ga je leta 2002 organiziral takratni aktiv ravnatelj Spodnjega Podravja. V projektu je sodelovalo več osnovnih šol (Osnovne šole Olge Meglič Ptuj, Markovci, Gorišnica, Cirkovce, Destrnik, Dijaški dom Ptuj in Osnovna šola Podlehnik). Programska usmeritev prireditve je bila, da pri oblikovanju skupne proslave vsaka šola pripravi glasbeno ali recitacijsko točko, vezano na Prešernovo poezijo. S temi točkami smo več dni medsebojno gostovali na prireditvah po sodelujočih šolah. Večinoma so bile to točke, ki so bile sestavljene iz že uglasbenih Prešernovih del, ali pa smo

Božični koncert

Mladinski pevski zbor

Otroški in mladinski pevski zbor na občinski prireditvi

ta dela uglasbili sami. Ko sva z učiteljico slovenščine po izboru pesmi naredila tematsko smiselno zaključeno celoto za glasbeno recitacijsko točko, sem se kot v izziv lotil uglasbitve Prešernove poezije. Uglasbil sem jo za manjšo instrumentalnopevsko skupino, katere člani so morali biti zaradi številčne omejitve hkrati tudi recitatorji in pri katerih so morale biti v ospredju glasbene sposobnosti. To, da imamo na naši šoli manjši nabor instrumentalistov, me je na začetku nekoliko omejevalo, a hkrati tudi popeljalo v raziskovanje zvočne izraznosti posameznega glasbila glede na vsebino pesmi. Pri celotnem projektu je bila po mojem mnenju dodana vrednost to, da so se šole povezale in skupaj pripravile prireditev ob kulturnem prazniku, kar je naredilo prireditev zanimivo in raznoliko, sodelujočim pa je dalo možnost druženja in spoznavanja ob ustvarjanju.

Posnetki so sicer slabše kakovosti, ker sem jih našel na starejši videokaseti in nato presnel na telefon. V odlomku pa lahko prisluhnete, kako smo takrat oblikovali ta glasbenorecitacijski sklop.

Pevski zbori na zunajšolskih prireditvah

Kdaj in kolikokrat šolski pevski zbori sodelujejo na zunajšolskih prireditvah, je odvisno tudi od tega, ali je šola v večjem ali manjšem kraju oziroma koliko društev

in drugih kulturnih ustvarjalcev deluje v kraju. V našem primeru je trenutno kulturno sodelovanje dobro in župan tudi sam večkrat dejavno sodeluje v organizacijskih odborih večjih občinskih prireditvah, obiskuje kulturne prireditve in celo revije otroških in mladinskih pevskih zborov. Kot bi znali povedati tudi drugi glasbeni kolegi, pa drži dejstvo, da manjši ko je kraj, večkrat šolski pevski zbori sodelujejo na prireditvah v kraju. Čeprav poučujem na manjši šoli (kot primer naj povem, da je v letošnjem 9. razredu devet otrok) v manjši občini Podlehnik, pa smo za zdaj deležni razumevanje okolice in ne sodelujemo ravno na vseh krajevnih prireditvah.

Ker tudi sam sodelujem v krajevnem kulturnem življenju in vodim uspešno dekliško vokalno skupino Cantilena, imam vpogled v krajevno kulturno življenje. Za sodelovanje na večjih krajevnih prireditvah želim, da je izvedeno na ustvarjalen način, čeprav vem, da bo to prineslo veliko dodatnega dela. Ker smo manjša šola z omejenim naborom pevsko in instrumentalno samostojnih otrok, to tudi pomeni, da se težko naslonimo na obstoječo otroško in mladinsko pevsko in instrumentalno literaturo. Po eni strani to pomeni omejitvev izvajanja obstoječih

Ker *petje pozitivno vpliva* na otrokov razvoj, spodbujam k petju tudi otroke, ki nimajo posebnih pevskih sposobnosti in jim je prepevanje v veselje.

zborovskih skladb, po drugi strani pa omogoča večjo ustvarjalnost pri pripravi pevskega programa. Prednost je tudi v tem, da lahko pri izbiri skladb in oblikovanju priredb v procesu nastajanja svoj del prispevajo tudi učenci sami, s tem pa spodbujam njihovo ustvarjalnost. Ker petje pozitivno vpliva na otrokov razvoj, spodbujam k petju tudi otroke, ki nimajo posebnih pevske sposobnosti in jim je prepevanje v veselje. Tako pevske zборе na naši šoli obiskuje velika večina šolskih otrok.

Pri oblikovanju glasbenega programa pa me vedno zanimajo tudi nasprotja in posebnosti pri podajanju skladb, različni pogledi na isto tematiko (na primer kako imajo fantje in dekleta različen pogled na odnose med njimi). Takšen primer je bila glasbena točka, ki sta jo na eni izmed proslav izvajali dekleška in fantovska pevskoinstrumentalna zasedba. Te tematike sta se lotili v pesmi *Ne bodi kot drugi* (Ditka), ki so jo izvajala dekleta, in skladbi *Disco* (LPS), ki so jo pripravili fantje. Pesmi sta si sledili kot povezana celota ter sta povezali dekleško milino in fantovsko energijo. Pomemben vidik pri tem je bil vključevanje fantov v samostojno prepevanje, ker se fantje v zadnji triadi osnovne šole, ko jih doletijo tegobe mutacije, pevsko prevečkrat izgubijo. S klikom na QR kodo lahko prisluhnete odlomku iz te glasbene točke. Kot popestritev v svojih glasbenih točkah pa uporabljam še vključevanje giba in glasbenih

Bodi kot drugi, Disco

Medgeneracijski kulturni splet

posebnosti (ples, rap), ljudsko v sodobni preobleki, povezavo poezije in sodobne slovenske zabavne glasbe (s klikom na QR kodo si lahko ogledate kratak odlomek iz predstavitev na študijskih skupinah v Gorišnici 31. 8. 2023, pevski izzivi v času šolanja na daljavo.

Prilagoditve pa s sabo prinašajo tudi sodelovanja z zunajšolskimi glasbenimi ustvarjalci. Takšna prireditve je bila ob 20. obletnici naše občine, ki smo jo pripravili kot medgeneracijski kulturni splet. Za to prireditve sem bil kot predstavnik šole imenovan v skupino za pripravo prireditve, kot ustvarjalni vodja skupine pa kasneje tudi za pripravo kulturnega dela prireditve. Ideja za takšno izvedbo prireditve se mi je porodila iz želje povezati krajevne izvajalce, ki na takšen način do takrat še niso sodelovali. Tak format kulturnega programa pa je bil priročen tudi zaradi organizatorjeve želje, da bi skrajšali dolžino proslav, na katerih so se želeli s svojimi točkami na občinskih prireditvah predstaviti vsa društva in vse sekcije. Takšne prireditve so bile predolge ter obremenjujoče za nastopajoče in poslušalce, ki so težka pozorno sledili poteku celotne prireditve. Skupina za pripravo se je večkrat srečevala in pri tem najprej zastavila program, razdelila delo in nato spremljala napredek opravljenega.

Snovanje prireditve

V zvezi s to prireditvijo bi se želel osredotočiti na medgeneracijsko sodelovanje, za katero menim, da je sploh v manjših krajih zelo pomembno za ohranjanje krajevnega kulturnega izročila, za medsebojno sodelovanje in za vključevanje različnih generacij in njihovih

pogledov na ustvarjanje. Hkrati pa lahko po izvedeni prireditvi z gotovostjo trdim, da so še posebej ustvarjalci v zrelejših letih zelo veseli sodelovanja z mlajšo generacijo in so pri njihovem ustvarjanju po večini tudi pripravljeni poskusiti kaj novega.

Kulturni del prireditve sem si zamislil kot medgeneracijski kulturni splet, v katerem bi v povezavi s šolskima pevskima zboroma in šolsko glasbeno skupino v skupnih točkah nastopili ustvarjalci iz občine in otroci iz vrtca. Šolo so predstavljali pevski zbor in glasbeniki, recitatorji ter skupina otrok, ki je ves čas trajanja kulturnega sklopa ustvarjala sliko, ki ponazarja sodelovanje, in slikala zgodbo kulturnega sklopa, ter skupina otrok iz vrtca. Ker sem želel, da na prireditvi sodelujejo predstavniki vseh generacij, sem si želel k sodelovanju pritegniti bivše učence, ki so včasih z mano glasbeno ustvarjali na šolskih prireditvah. Nekateri od osnovne šole naprej niso nastopali in so bili veseli ponovnega sodelovanja, četudi nekoliko zadržkom zaradi treme pred ponovnim petjem na odru. Iz našega okolja izhajata dve vsem znani ljudski glasbili – trstenke in haloška žvegla (ki tudi v naših krajih počasi toneta v pozabo), zato sem želel, da izpostavimo njuno zgodbo in da na ljudski glasbili v programu tudi zigramo.

Ideja in želja je bila, da bi sam kulturni sklop trajal 25 minut ter bi generacijsko in glasbeno raznoliko povezal vse kulturno delujoče v kraju, od ljudske do sodobne glasbe, in da je poudarek na mladih ustvarjalcih, ki vedno manj ostajajo v domačem kraju. Pri oblikovanju točk so mi bile tudi tokrat pomembne osebne zgodbe nastopajočih, saj je tako lahko glasbena pripoved, ki jo nastopajočemu nameniš, da jo v skladbi pripoveduje, še toliko bolj pristna in se še bolj dotakne poslušalcev. Pri oblikovanju programa se po navadi najprej naslonim na vsebino oziroma sporočilnost prireditve, potem pa na zmožnosti izvajalcev, prostorske in tehnične možnosti ter seveda pripravljenost izvajalcev na dejavno sodelovanje.

Ker gre za veliko dejavnikov, je lahko organizacija takšne prireditve zelo obsežna in zahtevna. Zato je zelo pomembno, da se načrtovanje prireditve začne pravočasno in da je prireditev vodena s strani manjše skupine, v kateri sodelujejo posamezniki z več področij in po možnosti tudi iz vodstvene strukture zaradi lažjega

zagotavljanja tehničnih sredstev (oder, ozvočenje, scena ...), potrebnih za prireditev. Pri prireditvah, ki potekajo v športnih dvoranh, je pomembno najti dobrega ozvočevalca, ki zna primerno ujeti in usmeriti zvok, saj je lahko v nasprotnem primeru ves trud izvajalcev zaman. Ker smo želeli, da so v ospredju nastopajoči, smo si sceno zamislili minimalistično; za prireditev jo je oblikovala učiteljica likovne umetnosti.

Za šolske pevske zборе, ki so bili povezovalni člen vseh točk, je bilo pomembno, da je z nami sodeloval Tom Hajšek, ki je odličen pianist in je lahko sodeloval tudi soustvarjalno pri pripravi nekaterih klavirskih spremljav. Meni je pri izbiri sodelavcev pomembno predvsem to, da imajo sproščen pristop, brez zadržkov do novosti, in jim sodelovanje v takšni skupini ni obremenitev, ampak tudi sami z zadovoljstvom in ustvarjalno sodelujejo. Predvsem pa sem vesel, če v programu sodeluje nekdo s potencialom, ki še ni dobil priložnosti ali pa se v takšni vlogi na odru še ni znašel.

Velika težava pri večjem številu nastopajočih je vedno usklajevanje skupnih vaj, ki so za tekoč potek takšne prireditve zelo pomembne. Zaradi sodelovanja oziroma dopolnjevanja pri glasbenih točkah je bilo treba ta dejavnik upoštevati že pri nastajanju glasbenih sodelovanj.

Še posebej *ustvarjalci v zrelejših letih* so zelo veseli sodelovanja z mlajšo generacijo in so pri njihovem ustvarjanju po večini tudi pripravljeni poskusiti kaj novega.

Muzikal

Moj cilj je bil predvsem povedati zgodbo kraja in ljudi v preteklosti, sedanjosti, prihodnosti ter povezati generacije in njihovo glasbo. Ker je bilo toliko različnih izvajalcev, sem jih želel v kulturnem sklopu povezati in dati pomen zgodbi o 20 letih obstoja občine, hkrati pa predvsem pogledati v prihodnost. Da bi še bolj zaokrožili celoto kulturnega sklopa in lažje obdržali rdečo nit prireditve, sem si zamislil, da med točkami ni ploskanja, ampak se točke prelivajo iz ene v drugo brez prekinitev. Gledalci so zato še toliko bolj pozorno spremljali dogajanje in večje je bilo pričakovanje točk, ki so si sledile. Po izbiri nastopajočih sem najprej hodil na vaje posameznih zasedb in jim predstavil svojo vizijo in želje. Hkrati sem z veseljem ugotavljal, da smo lahko idejo sodelovanja z izmenjavo mnenj sproti nadgrajevali in sem lahko sam na mestu videl, kaj lahko še naredimo, da bo končni rezultat našega sodelovanja še boljši.

Medgeneracijski kulturni sklop

Začetek vsake večje slovesnosti zaznamuje himna, in na prireditvi so jo zapeli pevci treh generacij, ki so se kasneje predstavili v kulturnem sklopu. To je bil tudi slavnostni začetek medgeneracijskega sodelovanja. Pri izvedbi so sodelovali: otroški pevski zbor in mladinski pevski zbor Osnovne šole Podlehnik, Vokalna skupina Cantilena, Ljudske pevke Trstenke.

Prva v kulturnem sklopu je bila skladba *Orion*/Čez tisoč let ... (*Jure Robežnik/Gregor Strniša*). To skladbo je ob spremljavi klavirja zapela nekdanja učenka Ana Prešern, ki so se ji pridružili pevci otroškega in mladinskega pevskega zbora. Mlado zaljubljeno dekle, ki se sprašuje, ali bo nekoč v prihodnosti še tako, kot je danes. Vprašanje, ki ima lahko seveda več pomenov. Skladbo bi lahko po njeni sporočilnosti postavil na konec sklopa, a sem jo namenoma postavil na začetek, ker v nasprotju s pevsko točko, ki ji sledi, predstavlja razmišljanje mladega dekleta o minevanju in ljubezni. »Čez tisoč let, ko naju več ne bo, *bo spet prav tak večer, kot je nocoj /.../, le mladi par, ki se bo tu takrat objel, bo drug. Prav kot nocoj v pomladni mrak sijal bo Orion ...*« Mi se bomo postarali, način življenja se bo spreminjal, a še vedno: »*Skoz mrak bo trepetala istih zvezd srebrna luč*

...« Izbira pevke ni bila naključna, saj je pesem zapela bivša učenka Ana, ki se od takrat, ko je še nastopala na šolskih prireditvah, v kraju še ni imela možnosti pevsko predstaviti in ji je bilo to sodelovanje še posebej v veselje.

Sledila je pesem skupine Siddharta, *Na soncu*, ki s sodobnimi ritmi izraža mladostniški in fantovski pogled na odnos med dekletom in fantom. Priredbo je Patrik zapel ob spremljavi otroškega in mladinskega pevskega zbora. Patrik je fant, ki je prvič zares in samostojno zapel v devetem razredu na valeti. Prej nekako ni imel dovolj poguma, pa tudi glasovno je imel do mutacije kar težave s samostojnim držanjem melodije. V devetem razredu pa je dobil veselje in se je najprej začel pridruževati izbirnim glasbenim predmetom, nato igrati na glasbila in kasneje še prepevati. Tudi on je nastopil prvič po končanju osnovne šole.

Naslednja v sklopu je bila avtorska skladba skladatelja Sama Vovka *Ta na Solbici*, ki združuje elemente rezijanske ljudske glasbe s sodobnejšimi ritmi in harmonijami. V skladbi je ustvaril povezavo med ljudskim in novodobnim glasbenim pogledom. Njene značilnosti so grleno rezko petje, topotanje z nogami, ljudsko stopnjevanje zgodbe, kombinacija zlogov iz značilnih refrenov, »la la/le le/jo le/jo li/li li ...«, in besedilo, ki je močno povezano z naravo in ljudmi. Z opisovanjem poroke (in s »poroko ljudske in umetne glasbe«) nas v programu pripelje od mladosti do obdobja zrelosti. Skladbo so začeli peti pevci mladinskega in otroškega pevskega zbora z značilnim motivom jo-lo-le-lo, nadaljevale pa pevke Vokalne skupine Cantilena, ki delujejo pod mojim umetniškim vodstvom. Dekleta, ki so ustanovila Vokalno skupino Cantilena, so v osnovnošolskih časih prepevala v naših šolskih pevskih zborih in petje kasneje nadgradila s prepevanjem v vokalni skupini.

Pri nas v Podlehniku se je ohranila tradicija izdelovanja in igranja na ljudski glasbili trstenke in haloško žveglo. Zato se mi je zdelo pomembno, da v program vključimo tudi ti ljudski glasbili. Ob pripovedi o na-

stanku in izdelovanju teh dveh glasbil stanju zaigrala dva nastopajoča, na žveglo ena izmed bivših učenk in na trstenke izdelovalec ljudskih glasbil. S tem sta se s pomenom ohranjanja tradicije povezala starejša in mlajša generacija.

Nadgrajeno sodelovanje pri naslednji pesmi je primer ohranjanja glasbene tradicije našega kraja. Pesem se v tej glasbeni točki simbolično prenaša iz generacije v generacijo. Prvih nekaj kitic ljudske pesmi *Šla bom na goro* pojejo pevke ljudskih pesmi Trstenke, dokler melodije ne prevzamejo pevke Vokalne skupine Cantilena, ki se jim pridružita še oba šolska zbora in tako zao-krožita pot predajanja ljudske pesmi med generacijami. Preprostost in posebnost te naše ljudske pesmi je tudi v njenem načinu petja »na tretko«, značilnem za naše kraje. Bistvo medgeneracijskega sodelovanja pri tej pesmi je predajanje ljudske pevske tradicije od starejše do mlajše generacije k našim najmlajšim.

Sklepni del prireditve mora imeti najvišjo stopnjo sporočilnosti, ki nadgradi vse dotedanje točke in nas pripelje do razmisleka. Jaz sem ob tem medgeneracijskem sodelovanju razmišljal, da je pomembno in lepo, da se tradicija ohranja in da jo spoštujemo, a da mora prihodnost temeljiti na mladih in njihovi ustvarjalnosti. Tako sem si zamislil, da zadnja točka temelji na najmlajših, in s tem namenom izbral pesem *Za otroke* (J. Allthouze in S. K. Albrecht: *For the children* v prevodu M. Vidmar). »*Za otroke je ta svet ...*« in »*... moramo ohraniti zemljo in pa čisti zrak neba*

Otvoritev avtoceste

...« sta le dve sporočili, ki ju ta pesem prinaša za prihodnost. Pri tej točki sem vključil tudi otroke iz vrtca, za katere je koreografijo pripravila njihova vzgojiteljica. Solistka je bila deklica, ki ima sama posebno življenjsko zgodbo, in njeno petje je upanje tudi za njeno boljšo prihodnost. Petje, ki ji je prineslo veliko zadovoljstva in ponosa, ki ju drugače ne doživlja pogosto. Izvajanju so se pridružila tudi dekleta Vokalne skupine Cantilena in tako še podkrepila sporočilnost skladbe. S to točko in njeno sporočilnostjo se je tudi končal ta medgeneracijski splet.

Sklepne misli

Prireditev je pri poslušalcih, gostih prireditve in sodelujočih doživela veliko pozitivnih odzivov. Všeč sta jim bili tako zasnova kot tudi izvedba kulturnega spleta, v katerem nam je uspelo povezati različne generacije in raznoliko glasbo treh generacij. Na manjših šolah s svojim naborom otrok težko dosegamo dosežke velikih šol, lahko pa podamo doživeto izvajanje ter z manjšimi izbranimi zasedbami in osebnim pristopom pričramo posebna glasbena doživetja.

Medgeneracijsko sodelovanje so zelo dobro sprejeli tudi izvajalci in je postalo osnova za naslednjo večjo prireditev, ki smo jo pripravili v občini. Tudi to, da so se na odru znašli v skupnih glasbenih točkah vnuki in stari starši, pa otroci in njihovi starši, daje takšnemu sodelovanju poseben čar. Kot je poročala novinarka, ki se je udeležila prireditve, je bilo to, kar je spremljala na odru, posebno doživetje, dodala pa je še, da pri opisovanju dogajanja vsak medij odzame del leska temu, kar se je v živo dogajalo med sodelovanjem treh generacij.

Muzikal Napačna smer